

Op pad met... pluimvee dierenarts Westendorp

Dierenarts Sible Westendorp is al twintig jaar bezig met pluimveegezondheidszorg. Vanuit zijn dierenartspraktijk in het Brabantse Hoeven bezoekt hij dagelijks met zijn rijdende laboratoriumbus zijn klanten. Daarnaast zet hij zich in voor de wetenschap en geeft hij vele cursussen aan dierenartsen en hobbyhouders over pluimvee. Hoe ziet een gewone werkdag van hem eruit? De redactie van *Veehouder & Dierenarts* reisde een dagje met hem mee.

FRANK DE VRIES

Sible Westendorp is na de hogere landbouwschool diergeneeskunde gaan studeren. Na zijn afstuderen als dierenarts in 1986 heeft hij eerst enkele jaren als allround dierenarts in de groepspraktijk van Hooge Zwaluwe gewerkt. Toen de Gezondheidsdienst in 1995 de eerstelijns pluimveegeeskunde afstootte, is hij zich meer op pluimvee gaan richten. Hij vestigde zich met een eigen pluimveepraktijk in het westen van Brabant.

Collegiale samenwerking

Sible Westendorp is vanochtend bezig met de uitwerking van een recente bijeenkomst van dierenartsen, voedervoorlichters en pluimveehouders in Zaltbommel. Ze hebben in Zaltbommel gepraat over de aanpak van ILT in het gebied rond Bruchem. In voorgaande jaren waren er veel problemen met ILT op bedrijven elders, vermoedelijk door het krachtiger worden van het entvirus. Nu lijkt dat fenomeen hier op te spelen. Gezamenlijk zijn plannen opgesteld om de problemen de baas te worden. Zo staan alle vleeskuikenbedrijven in een straal van 10 km rond Bruchem straks tegelijk leeg. Dit om de infectiedruk te verlagen die per dag in het kwadraat afneemt, weet Westendorp. De legbedrijven in het betreffende gebied worden nauwlettend gevolgd en bij een verdenking van ILT wordt direct een PCR-test uitgevoerd. Bij een positieve uitslag worden alle leghennen op het betreffende bedrijf direct opnieuw geënt. Bij nieuw op te zetten leghennen en bij dieren in de opfok wordt de ILT-oogdruppelenting toegepast. Die geeft namelijk na vijf dagen al een bescherming, terwijl de drinkwaterenting daar vier weken voor nodig heeft. De pluimveehouders in de Bommelerwaard hebben na de bijeenkomst hun e-mailadressen uitgewisseld. Zo kunnen ze elkaar onderling actueel informeren over de ziektesituatie op de bedrijven.

Postmortale diagnostiek

Westendorp heeft de postmortale diagnostiek van pluimvee tot zijn 'core business' verheven. Hij rijdt rond met zijn bedrijfsbus die is uitgerust met een laboratorium, werkblad, broedstroof en aanverwante artikelen, zoals een apotheek. Die rijdende praktijk gebruikt hij alweer vijf jaar en de kilometerteller geeft inmiddels zo'n

175.000 km aan. Meestal is zijn vrouw Helgrit chauffeur en soms zijn assistente of studenten. "Zodoende kan ik de uren op de weg declarabel maken door andere werkzaamheden te doen, zoals verslagen maken, telefoneren en bedrijfsbezoeken voorbereiden." Secties van dieren verricht hij het liefst direct op het pluimveebedrijf. "Ik kan dan zelf de geschikte dieren uitkiezen en doordat het materiaal vers is, mis ik geen subtiele beelden. Om kippendarmen goed te kunnen beoordelen, is namelijk

Snelle diagnose dankzij labbus

vers materiaal nodig. Daarin heb ik dus een streepje voor op de Gezondheidsdienst. Ik kan al acht uur na het bedrijfsbezoek een *E. coli*-uitslag bevestigen door mijn werkmethode." Op het 70.000 vleeskuikens tellende bedrijf van pluimveehouder Egon van Lier zijn we vanmorgen, omdat de boer klaagt over slecht etende kuikens die desondanks nog wel willen groeien. We lopen door de stal en Westendorp selecteert nauwgezet een aantal kuikens die hij wil onderzoeken. Op de sectietafel zien we diverse beelden: osteoporose, ontstoken hartzakjes en -kleppen, necrose in het ruggenmerg en necrose op de levers. Westendorp kent de beelden als geen ander en stelt vast dat ze wijzen op de bacterie *Enterococcus hyria* en *caecorum*. Hij neemt swabs af en in zijn praktijkbus zet hij die direct in de bouillon. "Als ik na zes tot achttien uur broeden een troebeling zie, zet ik ze ook in op de broedplaat. In de praktijkbus is een broedstroof aanwezig, zodat Westendorp zonder tijdsverlies direct materiaal kan inzetten voor bacteriologisch onderzoek. De gevoeligheidstesten voor antibiotica kan hij ook direct inzetten in de bus. Naast het eigen laboratorium maakt hij ook wel gebruik van het lab van de Gezondheidsdienst. Het laboratorium van de dierenartsen-

FOTO: FRANK DE VRIES

De laboratoriumbus heeft als groot voordeel dat sectiemateriaal meteen onderzocht kan worden. Doordat het sectiemateriaal uiterst vers is, worden geen subtiele beelden gemist.

Dierenarts Sible Westendorp aan het werk in zijn mobiele laboratorium.

praktijk in Diessen staat hem eveneens ten dienste. “Ik werk samen met pluimveedierenarts Pim Eshuis uit die praktijk.” Ook op het tweede te bezoeken bedrijf, van pluimveehouder Ad Dane, worden na de stalinspectie secties uitgevoerd. De pluimveehouder met 38.000 vleeskuikens van een week oud heeft zijn dierenarts gebeld vanwege een te grote uitval. Lopende door de stal vindt Westendorp dat de kuikens te hard piepen en we zien veel vieze kontjes. Sectie op acht kuikens geeft aan dat er sprake is van een dysbacteriose in de darmen en te breed ontwikkeld kraakbeen van de gewrichten. Na het verzamelen van materiaal voor bacteriologisch onderzoek adviseert de dierenarts om te starten met twee dagen multivitaminen door het drinkwater.

Trainingen geven

Kennis vergaren en delen met anderen is een tweede natuur van Westendorp. Zo maakt hij deel uit van het Kenniscentrum Zoönosen en van het Kennisnetwerk. Hij geeft van tijd tot tijd trainingen aan dierenartsen in Polen, Rusland en Tsjechië. “Ik leer ze daar vooral om systematisch post-

mortale diagnostiek te doen.” Wat is de grote misser in het buitenland? Westendorp: “Veel dierenartsen snijden een dier open en duiken gelijk naar de in hun ogen oplossing van het probleem. Ik leer ze om heel systematisch het hele dier te onderzoeken en pas na afloop hieruit conclusies te trekken.”

Paniek- en spoedtelefoontjes krijgt de dierenarts maar heel zelden. “De meeste bedrijfsbezoeken zijn van tevoren ingepland en maken deel uit van mijn begeleidingsplan.”

Robuuste dierenarts

“We moeten robuuste dierenartsen zijn en geen mietjes.” Westendorp strijdt voor deze visie omdat hij vindt dat de kennis en kunde van de dierenarts veel verder reikt dan nu wordt gezien. In zijn ogen hebben dierenartsen een schat aan kennis en informatie die onvoldoende wordt gebruikt. Neem nu bijvoorbeeld de data van pluimveebedrijven gekoppeld aan die van de voerleverancier en de broederij. Op basis van die data lijkt er een verband te zijn tussen antibioticagebruik en voerleverancier. Bij voeders van bepaalde voerfabrikanten

is meer antibiotica nodig dan bij voeders van andere fabrikanten. Die data zijn interessant, maar vanwege het beperkte aantal klanten is het statistisch niet verantwoord hier uitspraken over te doen, aldus de dierenarts. Als je dit soort cijfers landelijk zou bekijken, kun je er wel wat over zeggen. “Maar daar is durf voor nodig van de robuuste dierenarts!”

Het met een swab afgenomen monstermateriaal wordt meteen in de bouillon gezet.

